

SÈRIE 3

Cal respondre 5 preguntes repartides en tres exercicis. L'exercici 1 consta d'un text i tres preguntes. Els altres dos exercicis tenen una sola pregunta cadascun. Cada exercici inclou dues opcions diferenciades. Les dues opcions de cada exercici tenen les mateixes característiques.

Hi ha, òbviament, multitud de maneres correctes de respondre les diferents preguntes. Els criteris que figuren a continuació pretenen unificar al màxim possible la correcció d'exàmens que es presten a solucions molt diferents. Res no pot substituir, però, l'exercici de sentit comú que requereix la decisió del corrector sobre si, i en quin grau, una resposta s'ajusta o no als principis generals que s'enuncien a continuació.

El paper de la precisió, la claredat i la correcció gramatical

En una prova de filosofia, la precisió, la claredat i la correcció gramatical són fonamentals. Els correctors hauran d'evitar, però, fer-ne una avaluació autònoma: aquests trets no poden ser avaluats independentment del contingut. Si la resposta no s'adequa en absolut al que es demana, aleshores la claredat, la precisió i la correcció gramatical no hi afegeixen cap valor. Això no vol dir que no hagin d'afectar la qualificació. Respecte al grau de precisió: aquest és part intrínseca del contingut que es vol expressar. Respecte a la claredat i la correcció gramatical, el criteri que s'haurà d'utilitzar és que, en la mesura que siguin deficientes, afecten negativament el contingut que de fet s'expressa i, per això mateix i en aquesta mesura, han d'afectar la qualificació.

Exercici 1

Pregunta I

Explicar breument el contingut del text.

[2 punts]

L'objectiu de la pregunta és detectar el grau de comprensió del text. **La resposta no cal que demostrï que l'alumne/a coneix els detalls de la filosofia de l'autor** (excepte si la manca d'aquest coneixement li impedeix d'entendre el text). Les restriccions sobre espai (entre 70 i 110 paraules en l'opció A, i entre 60 i 100 paraules en l'opció B) són només orientatives per determinar indirectament el tipus de resum que s'espera: ni un breu títol, ni una llarga paràfrasi de tot el text. **Per tant, si el contingut del resum és equivalent al que es podria fer en el nombre de paraules indicat, no ha de comptar contra l'alumne/a el fet que no respecti aquests límits.**

A continuació s'esmenten les idees principals que se suposen en una resposta correcta. Cal tenir en compte, però, que les formes en què s'enuncien i comparen en un petit resum poden ser molt diverses. El seu enunciat pot ser explícit o estar implícit en la redacció de l'alumne/a. I, per descomptat, no es pot esperar de cap manera un desenvolupament detallat de cada idea. És important, però, que l'alumne/a no es limiti a enunciar idees, sinó que mostri comprensió de l'estructura argumentativa o discursiva del text.

Opció A)

Per assolir la màxima puntuació, cal que el resum exposi, d'una forma o altra, les idees següents:

(i) En aquest fragment, Kant es fixa en casos on es violen el que ell anomena "drets necessaris o estrictes". Concretament esmenta el cas en què es fa una promesa falsa, i els casos en què s'atempta contra la llibertat o la propietat d'un altre.

(ii) En aquests casos es tracta a altres persones com a mitjans, en lloc de tractar-les sempre com a fins en elles mateixes. I, per tant, són casos en què no es respecta el principi que diu que cal valorar els altres sempre com a fins.

Opció B)

Per assolir la màxima puntuació, l'alumne/a ha d'exposar, d'una forma o altra, les idees següents:

(i) No podem provar res sobre el que passarà en el futur a partir, simplement, del que ha passat abans en el passat.

(ii) Ens sentim empesos a creure que el futur serà com el passat; però això ho fem sols portats pel costum, no perquè hi hagi res que ens justifiqui en creure que serà així.

En totes dues opcions, l'avaluació de la pregunta I s'ha de fer **de forma global**.

L'alumne/a no té en absolut per què fer el seu resum distingint exactament el mateix nombre d'apartats que s'indiquen en aquests criteris. El que s'ha de fer en una bona resposta és articular d'una manera coherent les idees que s'hi indiquen.

Pregunta II

Explicar el **significat** de termes o expressions.

[1 punt]

El que es demana no és donar definicions exactes o precises que hagin de ser vàlides per a qualsevol context d'ús de les expressions, ni tampoc que l'alumne/a utilitzi un vocabulari tècnic. El fet que l'alumne/a utilitzi un llenguatge sense cap tecnicisme, si no té incorreccions, no haurà de comptar en contra seu. Quan sigui possible, té dret a inferir el significat només de la informació que li proporciona el text. En la mesura en què demostrï la comprensió pertinent, això no pot comptar en contra seu.

Opció A)

- a) **Deure necessari o estricte:** Una obligació d'actuar d'una determinada manera que hem de respectar sempre i en totes les circumstàncies; actuaríem malament si en alguna ocasió concreta no actuem d'aquella manera.
- b) **Mitjà:** Quelcom que s'usa per tal d'assolir una altra cosa, que és la que pròpiament es valora o es vol aconseguir.

Opció B)

- a) **Prova:** determinats fets, o afirmacions, a partir dels quals es pot justificar una determinada creença (per exemple, la creença que una determinada afirmació és vertadera, o la creença que un determinat fet es dona).
- b) **Costum:** Allò que tenim tendència a fer perquè ja ho hem fet moltes vegades en el passat.

Important: aquestes respostes són sols un exemple de resposta correcta. En cadascun dels casos hi ha moltes altres maneres correctes de respondre.

Pregunta III

Donar les raons de l'autor a favor d'una tesi.

[3 punts]

L'enunciat demana referir-se al pensament de l'autor. S'haurà de tenir present, però, que el que es demana no és una exposició general del seu pensament. Només es tindran en compte les idees que siguin pertinents per entendre l'afirmació que es vol explicar i per entendre les raons de l'autor per fer aquesta afirmació. Un bon examen serà aquell que sàpiga indicar quin paper juga aquesta afirmació particular en el conjunt del pensament de l'autor i com aquesta afirmació es justifica a partir d'allò que l'autor defensa. A vegades una exposició general i correcta del pensament del filòsof pot no respondre al que es demana si no explica com el pensament general de l'autor justifica la tesi particular que és objecte de la pregunta.

Opció A)

Una resposta ha de tenir la màxima puntuació si tracta adequadament els punts següents:

- (i) Algunes de les idees bàsiques de l'ètica kantiana, molt especialment: què és un imperatiu categòric (la distinció entre imperatius hipotètics i categòrics). Altres punts que pot ser pertinent exposar: la bona voluntat com l'única cosa que té valor en ella mateixa; un acte és moralment valuós no per les seves conseqüències, sinó si es fa per deure i conforme al deure.
- (ii) Presentar la formulació de l'imperatiu categòric en termes del "fi en si mateix", i explicar què vol dir i com s'ha d'entendre aquest principi. Aquí la resposta ha de mostrar comprensió del principi. Una bona manera de demostrar aquesta comprensió és aplicant adequadament aquest principi a diferents casos. Al fer-ho, serà meritori (però no imprescindible per a tenir la màxima puntuació) que l'alumne/a distingeixi entre els casos on hi ha involucrat un deure necessari o estricte (per exemple, els

casos del suïcidi, i la falsa promesa), i els casos on hi ha involucrats deures contingents (o meritoris) (desenvolupament de les pròpies capacitats, ajudar qui ho necessita).

(iii) Relacionat directament amb el punt anterior, aplicació de l'imperatiu categòric en la formulació del "fi en si mateix" als dos exemples, específics, als quals fa referència la frase objecte de la pregunta.

"Aquí es fa manifest" fa referència als dos casos que s'esmenten just abans en el text: el cas en què algú actua en contra de la llibertat d'un altre, i el cas en què algú actua en contra de la propietat d'un altre. (La resposta hauria de mostrar, és clar, que l'alumne/a entén què vol dir "atacar la llibertat d'un altre" i "atacar la propietat d'un altre" (això es pot fer oferint alguns exemples)).

Aquest apartat (iii) de la resposta, que és important, requerirà, en bona part, que l'estudiant desenvolupi i expliqui amb les seves pròpies paraules, tot mostrant comprensió, les idees que apareixen breument apuntades en el propi text de l'examen.

Opció B)

La màxima puntuació requeriria tractar, d'alguna manera, els punts següents:

(i) Contextualitzar breument la qüestió a discutir: l'empirisme de Hume; el coneixement es basa en darrer terme en impressions; el problema de la causalitat: no hi ha impressions de cap connexió necessària, força o poder en les relacions causals.

(ii) Creure que de les mateixes causes, en el futur, se seguiran els mateixos efectes que es van produir en el passat vol dir creure que la naturalesa és regular (que el futur s'assembla al passat).

(iii) Explicar amb claredat i amb les pròpies paraules de l'alumne/a l'argumentació de Hume, segons la qual:

(a) No podem justificar la creença que el futur serà com el passat (és a dir, que la naturalesa és regular):

(b) Per a justificar-ho, ho hauríem de fer o amb una prova a priori (una demostració), o amb una prova basada en l'experiència.

(b1) No ho podem justificar amb una prova a priori: sabem que és possible (al menys lògicament) que la naturalesa en el futur no sigui com en el passat (això ho sabem perquè podem concebre sense contradicció que el futur no fos com el passat). I allò que és possible no es pot provar mai que sigui fals amb una demostració a priori. Per tant, no podem donar una demostració a priori que la naturalesa en el futur hagi de ser com era en el passat.

(b2) Tampoc no ho podem provar amb un argument basat en l'experiència: per fer-ho hauríem de basar-nos en allò hem observat fins ara, per concloure com seran les coses en el futur. Però que sigui legítim fer això és, justament, el que volem provar.

Voler donar una prova basada en l'experiència ens faria caure, doncs, en la circularitat.

(c) Per tant, quan donem per descomptat que el futur serà com el passat ho fem sense cap mena de prova.

(iv) Com diu la frase objecte de la pregunta, haver tingut l'experiència que una cosa ha passat molts cops en el passat de certa manera, no ens serveix per a poder concloure justificadament, que tornarà a passar d'aquella mateixa manera en el futur. Per a fer-ho hauríem d'estar assumint que la naturalesa és regular i, ja hem vist a (iii), que no tenim cap manera de justificar que sigui legítim assumir això.

- Cal tenir en compte que l'argumentació de Hume que hem exposat a (iii) és complexa, i per tant serà especialment meritori que l'alumne/a en mostri comprensió.

- En les dues opcions, l'avaluació de la pregunta I s'ha de fer **de forma global**.

L'alumne/a no té en absolut per què fer la seva explicació distingint el mateix nombre d'apartats que s'indiquen en aquests criteris. El que s'ha de fer en una bona resposta és articular d'una manera coherent les idees que s'hi indiquen.

Exercici 2

Comparar o relacionar un concepte o idea de l'autor amb un altre.

[2 punts]

El concepte o idea de l'autor que cal comparar serà un concepte o idea que apareix en les lectures proposades, però no cal que aparegui en el text de l'examen. En qualsevol cas, serà un concepte o idea de l'autor que es relaciona directament amb algun dels problemes tractats en els textos seleccionats.

Cal tenir en compte:

- a) La identificació adequada i precisa de les dues concepcions que s'han de comparar.
- b) El contrast pertinent dels dos termes de la comparació.

En qualsevol cas: l'alumne/a és lliure de triar fer una caracterització de les dues concepcions de manera prèvia i independentment de la comparació i després establir la comparació, o fer la caracterització de les dues posicions de forma implícita en termes de les diferències i de les semblances mútues. També pot escollir fer una caracterització prèvia d'una de les dues concepcions –qualsevol d'elles– i descriure l'altra per contrast. Per tant, l'enunciat exacte de la pregunta s'ha d'entendre que no posa restriccions a aquesta llibertat en la resposta.

Exercici 3

Consideració raonada de l'estudiant a favor o en contra d'una tesi.

[2 punts]

Es tracta d'avaluar una tesi, un argument o una afirmació que estarà relacionada amb alguns dels problemes tractats per l'autor, però que pot no estar directament vinculada amb la temàtica del text. En aquesta pregunta l'estudiant ha d'intentar justificar la seva posició a favor o en contra de l'afirmació fent-ne una valoració personal (la resposta pot també consistir a explicar, de forma raonada, per què de fet no està ni a favor ni en contra de l'afirmació).

Es tracta que l'estudiant faci l'esforç d'**argumentar** d'una **forma personal, clara i coherent** a favor o en contra de la tesi.

D'altra banda, l'acord del corrector amb la tesi defensada no pot tenir-se en compte a l'hora d'avaluar aquesta pregunta, ni tampoc el fet que l'alumne/a ignori arguments històricament importants.

Caldrà valorar, doncs:

- (a) El grau de comprensió que es demostrï de la tesi que cal discutir.
- (b) La coherència de les raons que l'estudiant doni, ja sigui a favor o en contra de la tesi, i la claredat de la seva exposició.

És important que l'alumne/a no es limiti a fer afirmacions, sinó que ofereixi raons o consideracions per mirar de donar suport a allò que afirma.

En tots dos casos serà meritori si l'alumne/a mostra una bona comprensió de la situació (i de l'argument) que se li demana que consideri i avaluï (i no sols de la afirmació final amb la qual s'ha de mostrar d'acord o en desacord).